

Vapaaehtoistoiminta ja osallisuus

17.3.2020

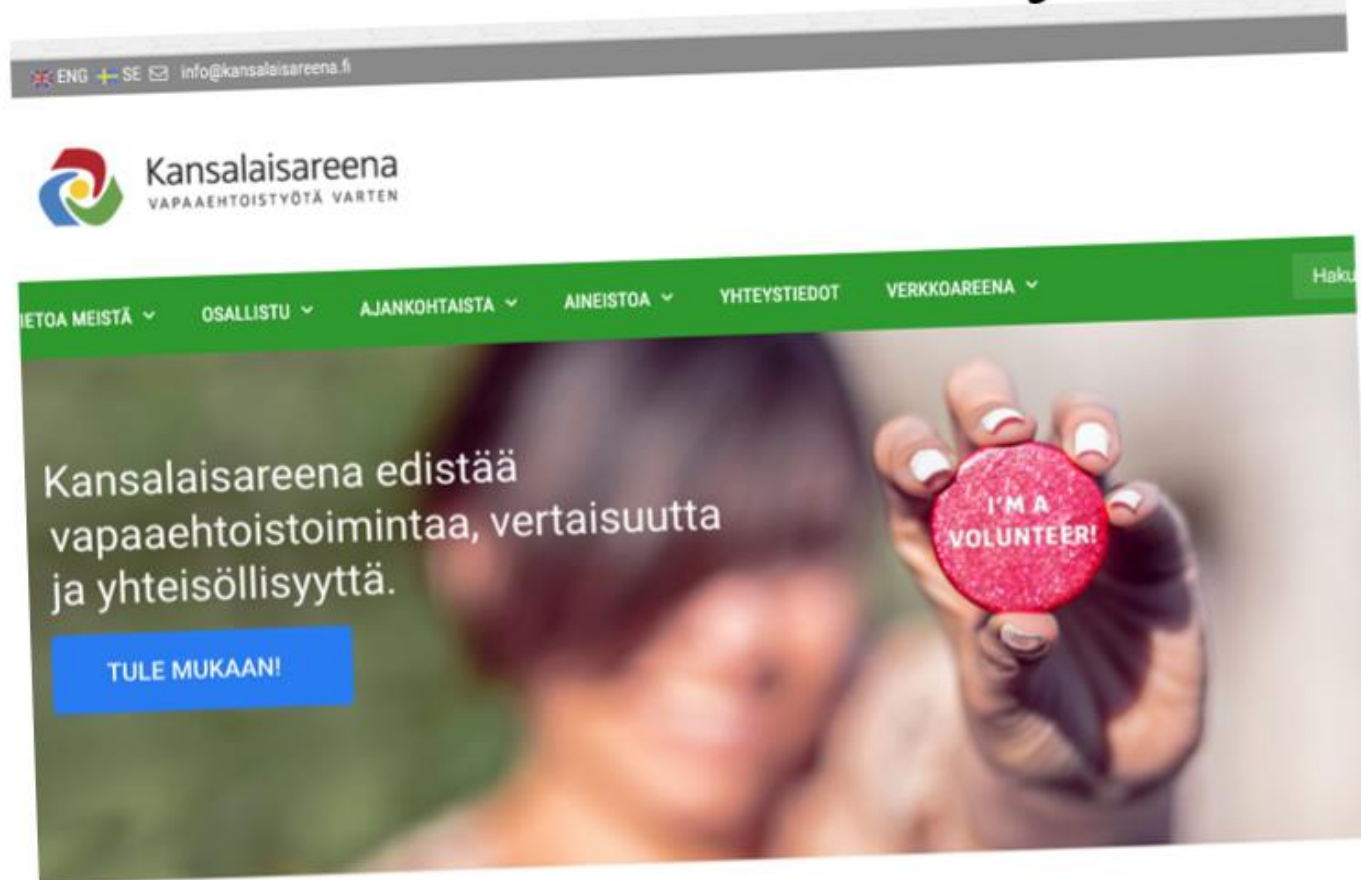
Elina Varjonen

Toiminnanjohtaja, Kansalaisareena ry

Sisältö

- Kansalaisareena vapaaehtoistoiminnan vaikuttajana
- Vapaaehtoistoiminta ja osallisuus
- Resursseista ja yhteistyöstä
- Kurkistus tulevaan: järjestötyön haasteita

Kansalaisareena on vapaaehtoistoiminnan yhteiskunnallinen vaikuttaja Suomessa

www.kansalaisareena.fi

Kansalaisareenan jäsen- ja sidosryhmäkysely

Kerro omin
sanoin, miksi
Kansalaisareena
on olemassa.

Vapaaehtoistoiminnan ääni

Yhteiskunnallinen vaikuttaja

Tiedon jakaja ja asiantuntija

Kouluttaa ja kehittää

Nostaa vapaaehtoistoiminnan arvostusta ja näkyvyyttä

Edistää yhteistyötä

Edistää hyvinvointia ja demokratiaa

Kansalaisareenan jäsen- ja sidosryhmäkysely

”Vahva vapaaehtoistoiminnan osaajaorganisaatio, joka kokoaa vapaaehtoiset ja heidän järjestönsä yhteen rakentamaan entistä parempaa kansalaisyhteiskuntaa ”

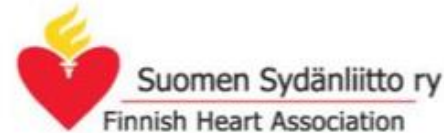
115 jäsenyhteisöä ja yli 1,2 milj jäsentä

Pako^{Suomen} aisapu

fingo

Vapaaehtoistoiminta, mitä se on?

- Altruistinen teko ihmiseltä toiselle
 - Vertikaalinen ajattelutapa, auttajat ja autettavat eri ihmisiä
- Kansalaisyhteiskunnanäkökulma
 - Keino käsitellä yhteisiä asioita, vapaaehtoiset yhteisen toiminnan jäseninä, ei ”apukäsinä”
 - Horisontaalinen lähestymistapa
- Tapa viettää vapaa-aikaa
 - Keino saada tietoja, taitoja ja uusia kokemuksia

- Pohdinta: auttaja, autettava, osallistuminen, kansalaisuus

Auttaja, autettava, osallinen, kansalainen

- Kaikilla mahdollisuus tehdä vapaaehtoistoimintaa?
 - Tuettu vapaaehtoistoiminta
 - Riittävät resurssit takaavat yhdenvertaisen osallistumisen
 - Osaaminen, apuvälineet
 - Ennakkoluulot
- Minkälaisia vapaaehtoistehtäviä etsitään /tarjotaan?
 - Kokemusasiantuntijuuden hyödyntäminen vai yksi muiden joukossa?
 - Juuri sinunnäköistäsi vapaaehtoistoimintaa
 - Vapaaehtoistyö on juuri sitä ominta itseä: se nousee kullekin tärkeistä asioista
- Vapaaehtoistoiminnan sanoittaminen: ”Jäseniä yhteisöön”, case Kanssala

Omannäköistä vapaaehtoistoimintaa: Olisiko näistä apua?

- Läsä oleva vuorovaikutus, luottamus, yhdenvertaisuus, kunnioitus
- Dialogisuus ja tilan antaminen vapaaehtoiselle
- Avoimuus toisten näkemyksille, erilaisuudelle, uusien asioiden ja uudenlaisten ajatusmallien oppimiselle
- Vapaus tulla kohdatuksi omana itsenään ja omien kokemusten kautta
- Tilan antaminen: toiminta on tekijöidensä näköistä
 - > lopputulos voi olla paljon enemmän kuin odotettiin!
 - Mikä laatutaso täytyy välttämättä saavuttaa, missä riittää vähempikin?
 - Kaiken taustalla on motivaatio

STEA: avustetun toiminnan strategiset tavoitteet

Lisää **yhdenvertaisuutta** ja osallisuutta ihmisten elämäntilanteet ja tausta huomioiden

Vahvistaa ihmisten **voimavaroja**, auttaa pitämään huolta itsestä, toisista ja ympäristöstä

Vahvistaa yhteisöllisyyttä ja suvaitsevaisuutta, lisää erilaisten ihmisten **kohtaamista** ja keskinäistä ymmärrystä

Miten vapaaehtoistyö resonoi...

- ...kohtaamisiin, yhteisöllisyyden vahvistamiseen, voimaantumiseen?
- Kansalaisjärjestöyön ytimessä.

- Mutta onnistuakseen se vaatii:
 - koordinointia
 - organisoimista
 - Kehittämistä
 - Yhteisiä pelisääntöjä ja reunaehtoja
 - Ja tietenkin paljon inhimillisiä kohtaamisia ja toiminnasta innostuneita ihmisiä! -> miten saamme mukaan niitä, jotka yleensä eivät osallistu?

Yhteisiä pelisääntöjä ja reunaehdoja

- Myös lainsäädäntötasolla
 - -> vaikuttamistyötä tarvitaan!
 - Esim. yhdistyslainsäädäntö, verotuskäytännöt, rahankeräyslaki ym.

Yhteistyöllä enemmän

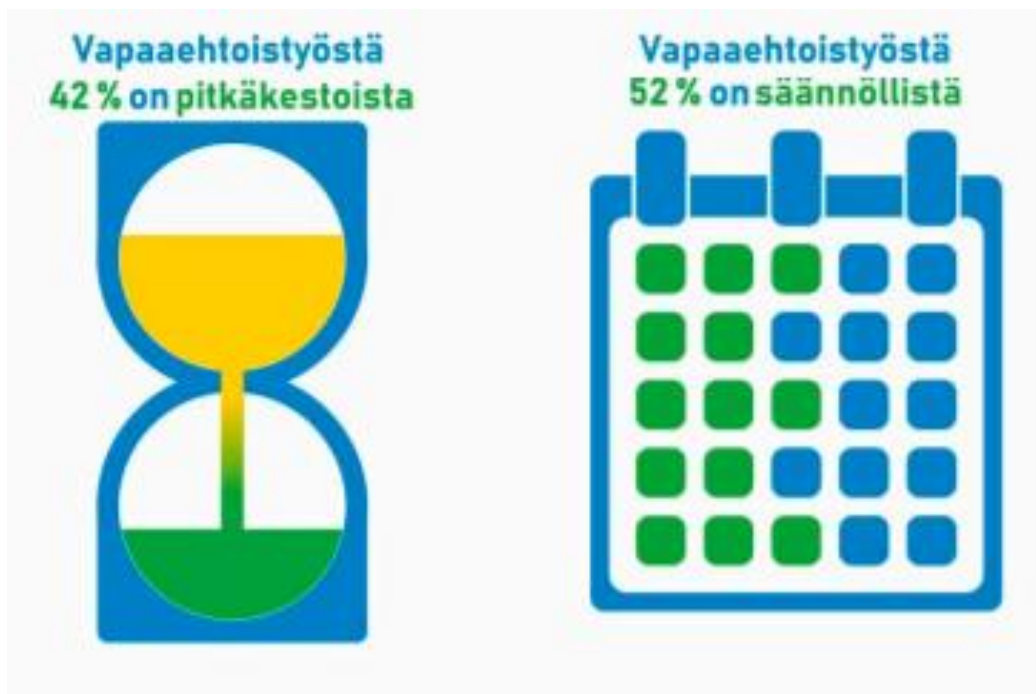
- Yhteistyön avulla
 - lisää laatua
 - hyvät käytännöt levitykseen
 - Yhteisten koulutusten organisointia (esim. sairausryhmäkohtaisuuden tarve?)
 - yhteistyötä eri toimijoiden välille
 - päällekkäisen työn välttämistä
- Näin olemme vaikuttavampia!

Vapaaehtoistyön yleisyys

- 42 % suomalaisista tekee vapaaehtoistyötä
 - Lähde Kansalaisareenan, Kirkkohallituksen ja Opintokeskus Siviksen Taloustutkimuksella teettämä kysely (2018).
- 28% suomalaisista tekee vapaaehtoistyötä
 - Lähde Tilastokeskus 2017
- -> erot mittaustavoissa: tilastokeskuksen selvityksessä huomioitiin vain järjestöjen ja ryhmien hyväksi tehty vapaaehtoistyö, ei vapaata kansalaistoimintaa

Sitoutuminen

- Pop up –toiminta kasvanut
- 42% vapaaehtoisista tekee edelleen pitkäkestoisesti
- 23% sekä pitkä- että lyhytkestoisesti
- 52% osallistuu säännölliseen toimintaan
- 15% sekä säännölliseen että epäsäännölliseen toimintaan

Vapaaehtoistoiminnan muodot

- 57% vapaaehtoisista toimii organisoidusti järjestöissä
- 18% toimii sekä järjestöissä että organisoitumattomasti

- 76% vapaaehtoistoiminnasta tapahtuu kasvotusten
- 19% kasvotusten ja netissä
- 5% netissä

Kohden jälkitekollista artistiyhteiskuntaa

- **For People:** yritykset ja julkisyhteisöt suunnittelevat tuotteen tai palvelun, jota tarjotaan valmiina kuluttajakansalaiselle
- **With People:** kuluttajakansalaiset saavat itsekin osallistua tuotteiden ja palveluiden suunnitteluun (1990->)
- **By People:** organisaatiot luovat alustoja ja ympäristöjä, joissa kuluttajakansalaiset luovat palveluita keskenään (2010->)
 - Alustatalous, esim. Uber, Airbnb, kansalaistoiminnasta siivouspäivä

Hiiop! Ota koppi vapaaehtoistyöstä

Hiiop100.fi on vapaaehtoistyön välityspalvelu, josta löydät oman tapasi tehdä vapaaehtoistyötä ja paikan kutsua apukäsiä vapaaehtoistehtävääsi.

 <p>Helsinki 3</p> <p>Aikuinen kaveri lapselle</p> <p>02.10.17-25.9.20</p> <p>09.00-18.00</p>	 <p>Turku 0</p> <p>Varamummo tai Varavaari tai molemmat</p> <p>13.1.18-31.7.20</p> <p>12.00-22.00</p>	 <p>Espoo 28</p> <p>Vapaa-ajan kaveri kehitysvammaiselle henkilölle</p> <p>09.5.18-31.12.20</p> <p>00.00-23.45</p>
---	---	--

Mihin organisaatioita tarvitaan?

- Tarvitaanko järjestöjä tulevaisuuden artistiyhteiskunnassa?
- Mitä pystymme järjestöinä tarjoamaan? Miten motivoida osallistujia – uusia tai toiminnassa jo mukana olevia?

Sitoutumishalukkuus

- Perinne – ylivoimaisuus ja säilyttämisen arvoinen?
- Toiminta – mahdollisuus tehdä hyvää kollektiivisesti?
- Tulevaisuus – tavoittelemisen arvoinen?
- Henkilöt – vastakaikua herättävä henkilögalleria?
- Valta – vallankäytön välineet näkyvästi jäsenistön käytössä?
- Vuorovaikutus – fyysiset ja digitaaliset kohtaamiset
- Symbolit – yhteinen tunnus
- Paikka – omat tilat ja käytettävyys luovat sitoutumispintaa
- Sankaruus – mahdollisuus sankaruuteen?
- Status – nimikkeiden luoma oikeutus?
- Tieto – erikoistumiseen perustuva asiantuntemus
- Talous – taloudellista etua
- Kieli ja termit – oma kieli, vakiintunutta terminologiaa

Lähde: Ilkka Halava: Kansalaisjärjestötoiminta tulevaisuuden artistiyhteiskunnassa 2019

Lisälukemista

”Vapaaehtoistoiminnan arvo” (toim. Sini Hirvonen ja Satu Puolitaival 2019), Kansalaisareena julkaisu 2/2019

- [http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan arvo PageView WEB.pdf](http://www.kansalaisareena.fi/ka2016/wp-content/uploads/2019/12/Vapaaehtoistoiminnan_arvo_PageView_WEB.pdf)
- <https://www.toimeksi.fi/kansalais-ja-yhdistystoimijoille/vapaaehtoistoiminta/vapaaehtoistoiminnan-koordinointi-ja-organisointi/>

Järjestötoiminnan koulutusta:

- <https://www.ok-sivis.fi/koulutus.html>
- <https://kansalaisfoorumi.fi/koulutukset/>